

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan (III) kokous 2/2019

Aika 9.4.2019, klo 13.00–16.00

Paikka Opetus- ja kulttuuriministeriö, Meritullinkatu 10, kokoushuone Kalevala

Paikalla

Puheenjohtaja Mika Leppinen

Varapuheenjohtaja Joonas Gustafsson

Koiratoiminta

Tapio Eerola, Suomen Kennelliitto ry

~~(Pauliina Lehtola)~~

Kissatoiminta

Veikko Saarela, Suomen Kissaliitto

~~(Mari Vainionpää)~~

Hevostoiminta

Martti Tala

~~(Katja Hautala)~~

Eksoottisten eläinten harrastustoiminta

Jarmo Perälä

~~(Markku Varjo)~~

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskeva tutkimus

Laura Hänninen, Helsingin yliopisto

~~(Tarja Koistinen, Luonnonvarakeskus)~~

Seura- ja harrastuseläinten pitoon liittyvä etiikka

Paula Hirsjärvi

~~(Elisa Aaltola)~~

Ruokavirasto

Sari Salminen

~~(Marjukka Anttila)~~

Käytännön eläinsuojeluvalvontatyötä tekevä viranomaisen

Maria Wahlfors, Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

~~(Jessica Löfgren-Eriksson, Etelä-Suomen aluehallintovirasto)~~

Vapaaehtoinen eläinsuojelutyö

Kati Pulli, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry

~~(Laura Uotila, Eläinsuojeluliitto Animalia)~~

Käytännön eläinlääkintätyö

Marika Melamies

~~(Suvi Heinola)~~

Seura- ja harrastuseläinkauppiat

Päivi Tiitinen

~~(Harri Ahokas)~~

Kuluttajat

Timo Niemi, Kuluttajaliitto Oy

~~(Santori Pionimäki)~~

Pysyvä asiantuntija

Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö

Pöytäkirja

1. Varapuheenjohtaja avasi kokouksen klo 15.01.
2. Kokous järjestäytyi, paikalla oli 9 jäsentä ja 2 varajäsentä (Mika Leppinen, Markku Varjo, Kati Pulli, Katja Hautala ja Elisa Aaltola mukana klo 13.20 alkaen). Kokous oli päätösvaltainen.
3. Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.
4. Maa- ja metsätalousministeriöstä kerrottiin, että karanteenimahdollisuutta laittomien lemmikkieläinten tuontia varten selvitetään parhaillaan. Tähän asti esimerkiksi asianmukaisesti rokottamattomille tuontikoiranpennuille ei ole ollut olemassa karanteenitiloja, minkä vuoksi vaihtoehtona on ollut joko eläimen takaisin käännäminen tai lopettaminen. Tarkoituksena on nyt saada karanteeni, johon laittomasti tuodulle eläimelle voidaan osoittaa paikka. Ministeriö tiedottaa myöhemmin neuvottelujen tuloksesta.

Eläinten hyvinvointilain suhteen odotellaan seuraavan hallituksen toimia. Jo tehtyä (edellisen) hallituksen esitystä pyritään hyödyntämään mahdollisimman pitkälle. Maakuntaudistuksen kohtalo vaikuttaa lakiluonnoksessa esitettyyn valvonta-asiaan.

Eläinten hyvinvointilaissa toivottiin huomioitavan eläinkilpailujen hyväksyttävät olosuhteet. Esimerkiksi raveja käydään olosuhteissa, jotka eivät ole eläinten kannalta hyvät kilpailun käyntiin. Kilpailueläinlääkäri toimii asiantuntijana eläinkilpailussa ja auttaa järjestäjää lainsäädännön noudattamisessa. Kilpailueläinlääkärin on oltava paikalla, jotta hän pystyy ottamaan kantaa em. asioihin. Omavalvonnan velvoite koskee osaa ns. riskikilpailuista. Mikä on kilpailueläinlääkärin luotettavuus omavalvonnan asiantuntijana toimimisessa? Korvaukset kilpailueläinlääkärille riippuvat järjestäjästä, mutta ovat pääosin suhteellisen pieniä eivätkä siten tarpeettomasti houkuttele eläinlääkäreitä tekemään kilpailujärjestäjää suosivia, eläinten hyvinvointia heikentäviä päätöksiä.

Hyvinvointilakiin on mahdollista lisätä eläinten verkkokauppaa koskevia velvoitteita. SEY:n ehdottamia, aiemmassa lakiesityksessä toteutumatta jääneitä aiheita olivat muun muassa kissojen merkintä- ja rekisteröintipakko, verkkokaupassa myyjän vahvan tunnistautumisen velvoite ja jalostuksessa eläinlääkärin ilmoitusvelvollisuus. Eläinten jatkuvan vedensaannin tarpeesta tarvitaan lisää tietoa esim. rekikoirien osalta. Eläimiin kajoavien toimenpiteiden sääntely on myös tarpeen. Hevoshammaslääkärien ja -hoitajien pätevyys ei aina ole taattu. Lakiehdotuksessa on asetuksenantovaltuus kivuliaista toimenpiteistä ja niiden tekijöistä; näitä tullaan siis käsittelemään asetuksissa. (Tosin hevosten hammashoitoa ei ole mainittu kivuliaiden toimenpiteiden listalla.)

Hyvinvointilain esityksen toimenpidepykälän perusteluissa on luokiteltu, mikä tekee toimenpiteestä kivuliaan. Toimenpiteiden tekijöille on säädettävä selkeät pätevyysvaatimukset. Kouluttautuminen ei kuitenkaan välttämättä takaa asianmukaista osaamista, ja sääntely olisi tässä asiassa hankalaa. Ehdotettiin, että tieteen tuloksiin pohjautuvaa peruskoulutusta voitaisiin tarjota/edellyttää kouluttajilta. Tällä hetkellä kuka tahansa voi ryhtyä koirakouluttajaksi ilman todennettua osaamista, vaikka asianmukaista ammattikorkeakoulutason koulutustakin on saatavilla. Koulutusta voi hankkia myös ulkomailta tunnustetuilta koulutuksenjärjestäjiltä. Jos koulutustoiminta muuttuisi täysin ammattimaiseksi, se rajaisi koulutuksen saatavuutta niin, että sitä eniten tarvitsevat voisivat jäädä ilman koulutuksen hintojen nousun vuoksi. Toisaalta kokemus eläinten kouluttamisesta ei automaattisesti tee kouluttajasta hyvää kouluttajaa, vaan silmää eläinten käyttäytymisen tulkinnalle voi löytyä myös uusilta, vähemmän kokeneilta toimijoilta. Todettiin, että myös eläinkauppaita on tarpeen kuulla aiheesta.

5. Eläinten verkkokaupan säätelystä alusti Tiina Pullola. Ministeriö pyytää neuvottelukunnalta arviota siitä, millaista itsesääntelyä ja vähimmäisvaatimuksia voisi esittää niille Suomeen rekisteröidyille verkkokauppa-alustoille, joilla myydään eläimiä. Itsesääntely voisi tarkoittaa esimerkiksi eläinten myynnin erottamista omille sivustoilleen; vaatimusta myyjiksi rekisteröityvien vahvaksi tunnistautumiseksi; eläinten hyvinvointia turvaavia rajoituksia, kuten

kieltoa myydä luovutusikää nuorempia eläimiä; vaatimuksia ilmoitusten sisällölle, kuten eläinten ikä, alkuperämaa, rokotetiedot sekä tieto siitä, onko myyjä yksityinen ja ammattimainen toimija; myynti-ilmoitusten ennakkotarkastusta ja puutteellisten/kiellettyjen ilmoitusten poistamista tai ostajien varoittamista ”liputtamalla” puutteelliset ilmoitukset; sekä ilmoituksia viranomaisille tapauksissa, joissa epäillään laitonta toimintaa. Eläinsuojelujärjestöillä on myös kattavia listoja vaatimuksista (esim. [Four Paws standards for classified ad sites, pet trade](#)).

Todettiin, että myyjiltä voisi vaatia esimerkiksi kissojen ja koirien rekisteröimistä ennen kauppaa. Rekisteröityjä pentuja liikkuu maasta toiseen, mutta kansainvälisellä kennelliitolla ei ole eettisiä kriteereitä eikä mahdollisuuksia kansallisen toiminnan tarkkailuun. Esimerkiksi Unkarista ja Serbiasta menee paljon koiranpentuja vientiin. Viranomaisen näkökulmasta olisi tarpeellista saada tietoon myös myyjän osoite. Vahva tunnistautuminen mahdollistaisi tämän, ainakin jos kyseessä on suomalainen myyjä.

Ehdotettiin, että yhdellä henkilöllä pitäisi saada olla vain tietty maksimimäärä ilmoituksia, ja jos ilmoittaa enemmän, myyjällä on oltava y-tunnus. Koirien pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteri mahdollistaisivat sen, että verkkokauppa/alusta voitaisiin velvoittaa tunnistamaan eläin ja sen ensimmäinen kasvattaja sekä mikrosirun asentanut eläinlääkäri. Eläimen elinkaaren mittainen tunnistusmahdollisuus veisi pohjaa laittomalta kaupalta. Tunnistusmerkintärekisteriin olisi hyvä liittää myös eläimen synty- ja pitopaikan kattava rekisteri. Pakollista tunnistusrekisteriä ei tämän toimeksiannon puitteissa kannata jäädä odottamaan, sillä uuden lain ja rekisteröintivelvoitteen voimaantulon ajankohdasta ei ole tietoa.

Todettiin, että eläimen rekisteröinnissä on erotettava se, onko eläin tunnistusmerkitty (ja merkintä rekisteröity johonkin rekisteriin) vai onko eläin rekisteröity siinä merkityksessä, että se on kirjattu kantakirjoihin. Tämän olisi käytävä ilmi rekisteristä.

SEY on tähän mennessä auttanut tori.fi -palvelua pentutehtailu-ilmoitusten tunnistamisessa. SEY testasi verkkokauppa-alustoja lähettämällä neljälle eri alustalle ilmoituksen, jossa oli tyypillisesti pentutehtailuun viittaavia yksityiskohtia. Kaksi alustaa torjui ilmoituksen, mutta kaksi julkaisi sen. Tori.fi on keskustellut Eviran/Ruokaviraston kanssa ulkomailta tuotavien pentujen rokotus- ym. vaatimuksista omasta aloitteestaan.

Osa kasvattajista myy pentuja vain omilla sivuillaan, jos tunnettuus ja kysyntä riittävät. Verkkokauppa-alustojen kriteerien pohdinta keskittyisi välittäjiin, ei yksittäisiin, omia pentujaan myyviin toimijoihin. Eläinten myynti Facebookissa on kiellettyä mutta yleistä, joten siihen olisi syytä kiinnittää huomiota, etenkin, jos varsinaisten verkkokauppa-alustojen kaupankäyntiä ruvetaan rajoittamaan. Suurempi ongelma kuitenkin lienee se, että pelkästään googlaaminen johtaa useille laillisille ja laittomille sivustoille, joilla kauppaa käydään. Kaikkea verkossa käytävää kauppaa ei pystytä kuitenkaan rajoittamaan. Myös rotujärjestöjen oma pentuvälitys on huomioitava jotenkin, sekä eläinsuojelu- ja rescueyhdistysten oma löytöeläinten myynti.

Neuvottelukunnan jäsenet kirjaavat ajatuksiaan aiheesta puheenjohtajistolle, joka kokoaa niistä luonnoksen seuraavaan kokoukseen mennessä. Neuvottelukunnan jäsenet pyytävät lausuntoja/kommentteja asiaan omilta taustaorganisaatioiltaan.

6. Onko eläimeen kohdistuva rikos vähempiarvoinen kuin ihmiseen kohdistuva? Kannanotto (Paula Hirsjärvi) siirrettiin käsiteltäväksi seuraavaan kokoukseen.
7. Muut asiat/ Jäsenten kuulumiset:

Kissaliitto on avannut kissanomistajan kurssin verkossa. Eläinlääkäriopiskelijat pääsevät kurssille ilmaiseksi. Kurssia vetää liiton koulutuslautakunnan jäsen, joka on itsekin eläinlääkäriopiskelija. Liitolla on parhaillaan jaossa apurahoja kissatutkimuksiin (lisätietoa Kissaliiton sivuilla).

Kennelliitossa kasvattajakursseja järjestetään kennelpiireittäin. Yhteistyösopimus on tehty eläinlääketieteellisen tiedekunnan kanssa: liitto mm. tarjoaa datansa tutkimuskäyttöön

eläinlääkäriopiskelijoille. Koiran päivänä 24.4. tuodaan esiin ns. lähtökriittistä asennetta: onko koiran ottaminen aina oikeutettua, ja kenelle on?

SEY:llä tullut painosta opas ”Hyvinvoiva hiirikissa” – miten pidetään työkissa terveenä ja hyvinvoivana. Ilotulitealoite menee uuden eduskunnan ratkaistavaksi. Eläinpoliisia toivotaan koko maan kattavasti. Löytökissoista on tietoa luvassa seuraavassa kokouksessa: статистиikkaa löytöeläintaloihin ja eläinsuojeluyhdistyksiin päätyvistä kissoista ja niiden alkuperästä. Laittomasti maahan tuotujen eläinten karanteenasian käytännön järjestelyt ovat käynnissä ministeriössä. Virka-ajan ulkopuolella eläinlääkäri ei ole paikalla tekemässä päätöksiä, joten silloin eläin voitaisiin laittaa karanteeniin. Poliisi voi lopettaa eläinsuojelulain nojalla eläimen tarvittaessa myös virka-ajan ulkopuolella, kun eläinlääkäri ei ole paikalla (laittoman tuonnin/salakuljetuksen kyseessä ollessa takavarikon yleisten säädösten mukaisesti, kun kyse on vähäarvoisesta eläimestä, eläin voidaan hävittää lopettamalla).

Eläinlääketieteellisessä on meneillään yhteistyöhanke Luonnonvarakeskuksen kanssa hevosten terveydestä, hyvinvoinnista ja käyttäytymisestä. Helsingin yliopistolle on tulossa uusi professuuri eläinten hyvinvoinnista, sijoituspaikka puoliksi maa- ja metsätieteellisessä, puoliksi eläinlääketieteellisessä tiedekunnassa. Professorin toivotaan käynnistävän seura- ja harrastuseläinten hyvinvointitutkimusta.

Elisa Aaltola toimittaa eläinsuhteeseen ja -asenteisiin keskittyvää kirjaa Birgitta Wahlbergin kanssa eläinten arvottamisesta, asemasta ja kohtelusta.

Eläinten stereotyyppisen käyttäytymisen todellisten syiden esittäminen mediassa (Yle ym.) – yhteistyömahdollisuuksia tiedusteltu, ei konkreettisia suunnitelmia vielä.

8. Lemmikinottamisen kynnyksen nosto ja lemmikinpidon kustannukset, lähetekeskustelu. Lemmikkejä hankitaan kevyin perustein, jopa hetken mielijohteesta. Aihe on tarpeen nostaa keskusteluun niin perinteisten kuin eksoottistenkin eläinten osalta, alhaisen hankintahinnan ja liiallisen eläinten hamstraamisen näkökulmasta. Tosin todettiin, ettei valistus todennäköisesti tavoita niitä, joihin sen eniten pitäisi purra. Toistosta on kuitenkin hyötyä moraalipsykologian näkökulmasta: tottuminen ja toisto auttavat ihmistä sisäistämään usein kuulemansa tiedon. Esimerkiksi somessa, mediassa ja eläinten kasvatuspiireissä hyvä puhua toistuvasti eläinten tarpeista ja hyvinvoinnin edellytyksistä. Neuvottelukunnalla on moraalinen velvollisuus valistaa, vaikkei tehosta olisikaan takeita. Verkkokauppa-alustoilla olisi hyvä olla jonkinlainen tietolaatikko ja linkki sivustolle, jolla kerrotaan vastuullisen omistajan vastuista.

Harrastushevosten osalta suuri ongelma ovat hevosten ”pelastajat”, jotka hankkivat vanhoja hevosia tai huonoja ravureita puoli-ilmaiseksi, mutta eivät ymmärrä tai pysty kattamaan hevosen ylläpidon kustannuksia. Neuvottelukunta voisi tehdä suosituksen tai toimenpidelistauksen, jota tarjottaisiin verkkokaupoille ym. toimijoille käytettäväksi. Neuvottelukunnan kannanotot eivät yksin tavoita riittävästi niitä ihmisiä, joiden tavoittaminen olisi kaikkien tärkeintä. Siksi toisto ja laaja levikki (erit. tv-julkisuus) olisi tarpeen.

Neuvottelukunta päätti tehdä lemmikin hankkijan muistilistan ja karkean laskelman eri lemmikkieläinten elinaikaisista kustannuksista (keskimääräinen lajin edustaja, keski-ikä, keskimääräiset kustannukset koko elinkaaren osalta mukaan lukien lopetus ja mahdolliset tuhkakustannukset; Tapio Eerola/koirat, Veikko Saarela/kissat, Katja Hautala/harrastushevokset, Päivi Tiitinen/kaniit/marsut/hamsterit ym.). Hollantilaisutkimuksen mukaan vain 15 % kaninostajista ymmärsi kustannusten suuruuden ja kolmannes kanin hoitoon kuluvan ajan, mikä viittaa siihen, ettei kustannuksia ja ajankäyttöä aina osata arvioida realistisesti. Puheenjohtajisto tekee esityksen ostajan muistilistaksi (muut kuin kustannusarviot). Englannissa julkaistaan vuosittain lemmikkieläinten hyvinvointiraportti, jossa raportoidaan mm. omistajien näkemyksiä siitä, mitä eläinten (kissa, koira, kani) vuotuinen ja koko elinkaaren aikainen ylläpito maksaa. Tiina Pullola laittaa raportin tiedoksi neuvotteukunnalle.

9. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.20.